

Tadeusz Skoczek

Muzeum Niepodległości w Warszawie

Rok „Hubala” w Muzeum Niepodległości i na Mazowszu. 125. rocznica urodzin majora Henryka Dobrzańskiego

Na wniosek Stowarzyszenia „Hubalowa Rodzina” oraz Muzeum Niepodległości i Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, 21 grudnia 2021 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął uchwałę, by Patronem Mazowsza w 2022 roku został mjr Henryk Dobrzański „Hubal”. Wybór Patrona jest od kilku lat realizowany przez samorządowców Mazowsza na podstawie wniosków składanych do Urzędu Marszałkowskiego przez organizacje społeczne. W ten sposób upamiętnić postanowiono 125. rocznicę urodzin mjr. Henryka Dobrzańskiego.

Major Henryk Dobrzański „Hubal” nazwany był ostatnim żołnierzem Września – całe swoje życie związał ze służbą wojskową, czynnie uczestnicząc w walkach, zarówno podczas I, jak i II wojny światowej. Po ogłoszeniu kapitulacji Warszawy we wrześniu 1939 roku, wraz z Oddziałem Wydzielonym Wojska Polskiego, nie zdjął munduru i postanowił kontynuować walkę z najeźdźcą, oczekując – jak wielu Polaków – ofensywy francusko-angielskiej. Działania te były jawną i skuteczną demonstracją patriotyczną, która unaoczniała okupantowi i światu, że Polska nie skapitulowała i walczy dalej.

Może powstać pytanie, czy jest dostateczne uzasadnienie, by patronem roku 2022 na Mazowszu był właśnie mjr Henryk Dobrzański? Przecież jego działalność kojarzona jest raczej z Kielecczyzną i Ziemią Opoczyńską. Tak, to prawda, jednak jego bojowy szlak zaczął się na Mazowszu, w Krubkach-Górkach w powiecie wołomińskim, gdzie dotarł

30 września 1939 roku z resztkami swojego 110. pułku ułanów. Kierując się na odsiecz walczącej Warszawie, przeszedł szlak od Wołkowyśka przez, leżące na terenie dzisiejszego województwa mazowieckiego, Ostrów Mazowiecką i Udrzyn, właśnie do miejscowości Krubki-Górki. To tu podjął decyzję o kontynuowaniu walki. Warto w tym miejscu podziękować panu prof. Witoldowi Modzelewskiemu, obecnemu gospodarzowi tego historycznego miejsca, za troskę o upamiętnienie tego faktu i samej postaci mjr. Henryka Dobrzańskiego. Trzeba również pamiętać, że oddział „Hubala” przechodził także przez inne miejscowości obecnego województwa mazowieckiego – Maciejowice, Kraski Nowe, Kłodę, Chodków, Zameczek, Gałki, Hutę, Ruski Bród i Długą Brzezinę. Te ostatnie miejscowości znajdują się na terenie powiatu przysuskiego. Radni województwa mazowieckiego nie mieli więc żadnych wątpliwości, że mjr Henryk Dobrzański „Hubal” zasługuje na to, by rok 2022 był ogłoszony jako rok jego imienia i jego pamięci.

Nie jest dziełem przypadku, że inauguracja Roku mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” miała miejsce w siedzibie głównej Muzeum Niepodległości w Warszawie. Misją tej instytucji kultury Samorządu Województwa Mazowieckiego jest kultywowanie pamięci o walce pokoleń Polaków o wolność i niezawisłość naszej Ojczyzny. Postać żołnierza, który nie złożył we wrześniu 1939 broni i nie zdjął munduru, mimo wielu kontrowersji z tym związanych, jest trwale wpisana do panteonu polskich bohaterów narodowych, w dodatku owianych legendą. To postać żyjąca przecież w pamięci Polaków po dziś dzień, między innymi dzięki bogatej literaturze – pisali o nim choćby tacy wielcy naszej literatury, jak Melchior Wańkowicz. To dla uczczenia pamięci mjr. Dobrzańskiego powstał jeden z najlepszych polskich filmów fabularnych pt. *Hubal*, który był prezentowany w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów wielokrotnie.

Zapowiedź organizacji programowej Roku „Hubala” odbyła się w siedzibie głównej Muzeum Niepodległości 29 grudnia 2021. W przeddzień Nowego Roku, omawiając program przyszłorocznych obchodów, zaprezentowaliśmy pierwsze planse wystawy, odbyła się też prezentacja właśnie wydanej staraniem Muzeum Niepodległości i Oficyny RYTM publikacji *Krubki. Major Hubal – Munduru nie zdejmę, broni nie złożę...* której autorami są Andrzej Dyszyński i Łukasz Ksyta.

Oficjalna uroczystość inauguracji Roku „Hubala” odbyła się w niedzielę 6 marca 2022. Uczestniczyli w niej prominentni politycy oraz uczeni związani z tradycją Hubalową, zaproszeni przez wnuka majora

– Henryka Sobierajskiego. Przemawiali w różnych odsłonach uroczystości, podczas oficjalnego otwarcia oraz w czasie dyskusji panelowej, między innymi Jan Krzysztof Bielecki, Magdalena Biernacka, Andrzej Dyszyński, Jan Engelgard, Jarosław Jaskólski, Janusz Gmitruk, Robert Gwiazdowski, Bronisław Komorowski, Witold Modzelewski, Maria Oleksy, Tadeusz Skoczek, Henryk Sobierajski, Zygmunt Solorz, Leszek Więckowski. Odczytano list Marszałka Województwa Mazowieckiego Adama Struzika.

Na wystawie pokazano unikatowe eksponaty, między innymi: księgę telegramów i listów gratulacyjnych otrzymanych w dniu zawierania związku małżeńskiego, odznaczenia i odznaki majora, papierośnicę „Hubala” z czasów okupacji niemieckiej, rodowy sygnet Dobrzańskich z herbem Leliwa, medalik, który żołnierz niezłomny nosił w chwili śmierci, Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski nadany majorowi pośmiertnie (w 2010 roku) oraz inne odznaczenie i medale zdobywane podczas imprez sportowych. Przedstawiono też wiele oryginalnych obrazów przechowywanych w prywatnych zbiorach Dobrzańskich i Sobierajskich, między innymi portret konny rtm. Henryka Dobrzańskiego (Grudziądz, 1927). Ekspozycja oryginalnych artefaktów uzupełniona została planszami przygotowanymi według scenariusza Jana Engelgarda przez Leszka Więckowskiego z firmy „Wersus-Nauka”.

Kompleksową promocją projektu zajmuje się Robert Matejuk i Janina Tomczyk z redakcji „Zielonego Sztandaru”. Ten dwutygodnik znakomicie upowszechnia pomysł prezentacji wystawy poświęconej „Hubalowi” w polskich i mazowieckich instytucjach kultury. Od czasu premiery 29 grudnia 2021 w Muzeum Niepodległości, Stowarzyszenie „Hubalowa Rodzina” oraz inne mazowieckie instytucje kultury i organizacje pozarządowe skutecznie dbają o to, by obchody Roku mjr. Henryka Dobrzańskiego na Mazowszu przyczyniły się do popularyzacji wiedzy o tej postaci i o tym fragmencie polskiej historii w środowiskach lokalnych, a przede wszystkim wśród młodzieży. Odbyły się już wystawy i sympozja w Muzeach Regionalnych w Opocznie i Jaśle, Szkołach im. Majora Hubala w Radomiu, Chlewiskach, w bibliotece Publicznej w Kazimierzy Wielkiej oraz Pałacu Sroczyńskich w Jaśle. W najbliższym czasie zorganizowane zostaną prezentacje w galerii Willa Polonia w Lublinie oraz w siedzibie Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej w Bochni. Wystawa i konferencja w Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, przygotowana na 22 czerwca 2022, jest dopiero drugą na terenie Warszawy. Jesienią planowana jest również

doniosła konferencja i wystawa w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łopacińskiego w Lublinie...

Administracją i organizacją wystaw i konferencji „Roku Hubala na Mazowszu” zajmuje się Dział Edukacji Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Tadeusz Skoczek